

9. Здатність до розподілу уваги (між декількома видами діяльності) виражається в тому, що здатний і досвідчений педагог уважно стежить за змістом та формою викладу матеріалу; за розгортанням своїх думок; тримає у полі уваги всіх студентів; реагує на ознаки втоми, неуважності, нерозуміння, зауважує всі випадки порушення дисципліни, а також слідкує за своєю поведінкою (позикою, мімікою та пантомімікою, ходом).

Виділяють два рівні педагогічних здібностей: перцептивно-рефлексивні та проєктивні. Перший рівень – перцептивно- рефлексивні, включають три види чутливості: почуття об'єкта, пов'язане з емпатією та оцінкою збігу потреб здобувачів до вимог; почуття міри, або такту та почуття причетності. Ці вияви чутливості є основою педагогічної інтуїції. Другий рівень педагогічних здібностей, - проєктивні здібності, співвідносні з чутливістю до створення нових, продуктивних засобів навчання. Цей рівень включає гностичні, проєктувальні, конструктивні, комунікативні та організаторські можливості. При цьому наголошується, що відсутність кожної із цих здібностей є конкретна форма нездатності [1].

Гностичні здібності виявляються у швидкому та творчому оволодінні методами навчання учнів, у винахідливості способів навчання. Гностичні Можливості, забезпечують накопичення інформації вчителі про своїх студентів, про себе. Проєктувальні здібності проявляються у здатності представити кінцевий результат навчання, що виховує, в завданнях, розташованих у часі на весь період навчання, що готують студентів до самостійного вирішення завдань. Конструктивні здібності виявляються у створенні творчої робочої атмосфери спільного співробітництва, діяльності, чутливості до побудови заняття, найбільшою мірою відповідного заданої мети розвитку та саморозвитку учня. Комунікативні здібності виявляються у встановленні контакту, педагогічно доцільних відносин. Ці здібності забезпечуються, чотирма факторами: здатністю до ідентифікації, чутливістю до індивідуальних особливостей учнів, добре розвинутою інтуїцією, сугестивними властивостями. Додамо ще фактор мовної культури.

Таким чином, професійні та лідерські, організаторські здібності виявляються в виборчій чутливості до способів організації студентів групи, в освоєнні навчального матеріалу, самоорганізації здобувачів, самоорганізації своєї діяльності педагога.

Список використаних джерел

1. Гриньова М. Організація виховної роботи у педагогічному університеті. *Імідж сучасного педагога*. 2009. № 10. С. 21-25.
2. Кремень В. Г. Людина перед викликом цивілізації: творчість, людина, освіта. Феномен інновацій: освіта, суспільство, культура / за ред. В. Г. Кременя. Київ: Пед. думка, 2008. С. 9–48.
3. Сухомлинська О. В. Про ідеї та підходи до виховання моральності: український погляд. *Шкільний світ*. 2015. Лют. (№ 4). С. 4–20.

Лі ЯФЕЙ

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ АКТИВІЗАЦІЇ МИСЛЕННЯ У ПРОЄКТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ В СУЧАСНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Розвиток нових інформаційних технологій спричиняє становлення принципово нової освітньої системи, яка може забезпечити надання освітніх послуг мільйонам людей при скороченні питомих витрат за освіту. Саме на досягнення цих цілей спрямовано Інтернет-освіту, яку можна визначити як освіту широких верств населення, що отримується за допомогою інформаційних освітніх ресурсів Інтернету.

Проектна діяльність, або проектування, є сьогодні невід'ємною частиною професійної культури у будь-якій сфері докладання людських зусиль. Ця тенденція, нарівні із загально-технологічної складової освіти та науково-дослідною компетентністю фахівця, єдине, що несхильний до внутрішньо-професійного поділу праці та швидких змін у соціально-технологічному середовищі.

У процесі проектної діяльності людина стикається з необхідністю постійного дослідження, проявом продуктивного та творчого мислення, аналізом існуючого стану об'єкта (процесу), постановкою та дозволом реально існуючих проблем, реалізацією за допомогою різноманітних технологій створення нового і т.д., внаслідок чого проектування можна вважати інваріантною складовою професійної культури будь-якого фахівця.

Велику роль відіграє застосування методу активізації мислення у процесі проектної діяльності в сучасних закладах вищої освіти.

1. Зірочка обдумування – аналіз ідей, проблем, варіантів рішень і т.д. Варіанти «відходять» від однієї центральної ідеї до у вигляді променів зірочки.

2. Список ідей – складання якнайбільшого списку ідей проекту (щонайменше 10). Визначають сферу можливих рішень.

3. Мозковий штурм – колективний пошук ідей чи рішення проблеми.

Правила проведення мозкового штурму:

- вільна генерація ідей, у тому числі жартівливих, помилкових, фантастичних, безглузвих і т.д.;
- запис усіх пропозицій у довільній формі;
- заборона на критику ідей;
- подальша критика та обговорення висунутих ідей.

Зворотна мозкова атака пов'язана з критикою будь-якої ідеї, продукту, пошуку недоліків та протиріч.

4. Сітка прийняття рішень – здійснення вибору з альтернативних варіантів (можуть бути ідеї, варіанти рішення, ресурси, матеріали тощо).

Бажано оформити список та сформулювати критерії відбору (або оптимальності) у вигляді деякої таблиці, зіставлення змісту якої дозволить зробити висновки про застосування запропонованих варіантів.

Оцінка критеріїв вибору варіантів

5. Складання плану, програми дій

План – це документ, що визначає послідовність виконання майбутньої діяльності (операцій, подій, процесів, заходів тощо.).

6. Метод контрольних питань – метод, що полягає у відповіді на орієнтовні (контрольні) питання щодо проекту з метою психологічної активізації творчого мислення. Кожне питання є пробою чи серією проб.

Найпростішими і широко використовуються питаннями цього списку є:

- Яке нове застосування цього об'єкта можна запропонувати? Чи можливі нові засоби його застосування?

- Чи можливо змінити цей об'єкт шляхом спрощення, пристосування, скорочення тощо?

- Що нагадує цей об'єкт? Чи викликає аналогія нову ідею? Чи були в минулому аналогічні проблемні ситуації, які можна використовувати?

- Що можна збільшити, додати, з'єднати, приєднати, продублювати стосовно даного об'єкта? Доцільно чи перебільшення, гіперболізація елементів або всього об'єкта загалом?

- Що можна в даному об'єкті замінити або зменшити (стиснути, ущільнити, відокремити, роздробити і т.д.)?

- Що в даному об'єкті можна зробити навпаки (змінити містами, повернути, переставити, змінити послідовність дій. ств і т.д.)? Що є протилежністю по відношенню до даного об'єкта?

7. Морфологічний аналіз (морфологічний ящик) – метод активізації творчого мислення, що дозволяє систематично дослідити все можливе безліч варіантів рішення проблеми.

Виконання морфологічного аналізу передбачає п'ять етапів:

1) Формулювання мети, завдання, визначення об'єму, що досліджується.

2) припущення, задум, що передбачають перебіг розвитку чогось.

Програма – сукупність планів та різних заходів, об'єднаних спільною метою, виділеними ресурсами, часом на її виконання, технологією, організацією та ін.

Розчленування об'єкта (процесу, проблеми) на найважливіші функціональні частини (вузли, параметри), виявлення характеристик кожної з них.

3) Розкриття можливих варіантів використання кожної характеристики.

4) Зведення сукупності отриманих варіантів у морфологічну матрицю або морфологічний ящик.

5) Аналіз та оцінка рішення з морфологічної скриньки, вибір найбільш адекватних варіантів розв'язання.

Наприклад, побудуємо морфологічний ящик для системи «матеріали – форма виробу». Об'єктом для аналізу є вішалка для одягу. Визначення об'єкта – пристрій розміщення на ньому одягу, переважно легкого, що вимагає дотримання деяких умов.

Можливими матеріалами для аналізу можуть бути: дерево, тканина, метал, пластмаса, гума, картон тощо; а форму виробу можна звести до геометричних фігур – коло, квадрат, прямокутник, ромб, трикутник, трапеція і т.д.

8. Метод фокальних об'єктів – метод заснований на аналізі випадкових об'єктів і випадкових ознаках цих об'єктів, належить до методів організації випадкового пошуку.

Послідовність дій під час реалізації методу:

- Вибір фокального об'єкта (продукту, операції, процесу).

- Вибір випадкових об'єктів із словника, книги, енциклопедії.

- Складання списків-таблиць із характерними ознаками цих випадкових об'єктів. Чим ширше охоплення ознак, тим краще.

- Генерування ідей шляхом приєднання до фокального об'єкту ознак випадкових об'єктів.

- Розвиток отриманих поєднань шляхом вільних асоціацій.

- Оцінка ідей та відбір корисних рішень.

9. Синектика (метод аналогій) - метод пошуку ідей на основі організації спеціалізованих груп підготовлених людей. Такі синектичні групи активно використовують аналогії, асоціації, творчу уяву і намагаються об'єднати несумісні стимули.

У синектиці використовуються такі види аналогій:

- пряма аналогія (порівняння даного об'єкта з більш-менш схожими об'єктами, що досліджуються іншими науками);

- особиста аналогія (шляхом вживання в образ об'єкта та визначення власних відчуттів його стану);

- символічна аналогія (опис об'єкта в будь-якій узагальненій формі з використанням символів, моделей, образів, метафор та ін);

- фантастична аналогія (виклад ідей у вигляді казок, фантазій, читання фантастичної літератури, вивчення науково-популярних журналів).

Етапи роботи синектичної групи:

- Формулювання (уточнення) проблеми «як воно дане», тобто учасники групової роботи не отримують повної інформації про цілі та напрямки вирішення проблеми.

- Формулювання проблеми "як її розуміють", тобто. спроба проникнути в суть проблеми, перекласти її більш зрозумілою мовою.

- Генерація ідей за допомогою чотирьох видів аналогій.

- Перенесення виявлених цікавих ідей на конкретну проблему (критична оцінка, вибір альтернативних варіантів, експерименти і т.д.).

Таким чином, ми схарактеризували основні методи активізації мислення у проєктній діяльності в сучасних закладах вищої освіти, які є важливою складовою професійної культури будь-якого фахівця.

Список використаних джерел

1. Огуй С. Сутність та структура методичної компетентності майбутніх викладачів закладів вищої освіти». Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Педагогічні науки. № 37, Том 2. 2018. с. 40–47.

2. Пометун О. Як вивчати новий матеріал на інтерактивному уроці. Завуч (Шк. світ). 2006. №10. С. 8–12.

3. Проблеми підготовки сучасного вчителя: збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини [ред кол. Побірченко Н.С. (гол ред. та ін.)] Умань: ПП Жовтий. 2011. Випуск 3. 361 с.

Цзі ХОЙШУ

ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОВІДНИХ НАПРЯМІВ РОЗВИТКУ ДУХОВНО-МОРАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ

Сутність, зміст та основні протиріччя духовно-моральних цінностей майбутніх викладачів у сучасних ЗВО, приходимо до розуміння, що їх розвиток можливий лише завдяки розвитку протиріч, змін у напрямі до певної мети. Поняття «розвиток» визначається як «закономірна, спрямована якісна зміна матеріальних та ідеальних об'єктів». Сенс розвитку полягає у відтворенні загальних характеристик всього різноманіття зв'язків, відносин та процесів реальності.

Метою статті – є характеристика провідних напрямів розвитку духовно-моральних цінностей майбутніх викладачів.

Важливим напрямом розвитку духовно-моральних цінностей майбутніх викладачів сучасних закладів вищої освіти на державному рівні має бути чітка державна політика у сфері суспільного виховання дітей та молоді. Як основний інститут громадського самоврядування держава займає чільне місце в організації та функціонуванні громадського виховання саме у державно-суспільній системі освіти (система професійної освіти – державна, а загальної освіти – загальна).

До напрямів формування духовно-моральних цінностей сучасної російської вузівської освіти на мезорівні (на соціально-груповому рівні життєдіяльності суспільства та особистості та на рівні соціального інституту – освіти) слід віднести відстоювання пріоритетів традиційних духовно-моральних цінностей, національної ідентичності в освіті, культурі та особистісному самовизначенні.

Тому головною метою освіти у ЗВО має стати виховання особи, яка має чітку громадянську позицію, здатну принести користь суспільству, вплинути на суспільний розвиток.

Слід зазначити, що ідеї патріотичного виховання закладено в державних стандартах вищої освіти В результаті засвоєння програми бакалаврату, магістратури різних напрямів підготовки у випускника мають бути сформовані загальнокультурні, загально-професійні та професійні компетенції.